

Починок Н. В.,
к.е.н., доцент, в. о. завідувача кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ БІЗНЕСУ: ТЕХНОЛОГІЇ ШІ (AI)

Використання новітніх технологій в повсякденному житті, бізнес-процесах компаній є вимогою, потребою сьогодення. Бізнес-структури, що нехтують передовими досягненнями науки і техніки, залишаються аутсайдерами світового перерозподілу капіталу. Використання нових технологій, у тому числі технологій на базі штучного інтелекту для досягнення результатів бізнесу як в короткостроковій перспективі, так і для сталого і стійкого розвитку швидко стає конкурентоспроможним полем боротьби.

У міру зростання потреби використання технологій, бізнес та ІТ-сфера не можуть залишатися окремими діючими структурами. У співпраці компанії можуть створювати спільні дорожні карти результатів та вимірювати ключові показники ефективності впровадження проектів з більшою точністю. Більше того, по мірі зникнення традиційних кордонів, що відокремлюють бізнес від ІТ, керівництво приймає все складніші рішення щодо технічних інновацій. Таким чином, організації повинні працювати над тим, щоб знайти способи узгодженої, скоординованої роботи всіх рівнів управління, центрів відповідальності для впровадження новітніх технологій з метою підвищення ефективності діяльності та визначення нових способів фінансування інновацій.

Фінансування ІТ часто вважається більше мистецтвом, ніж наукою, від оцінки витрат і термінів до вимірювання результатів. Важливим завданням бізнесу є чітко розуміти варіанти фінансування інвестицій: чи то спрямованих на технології підвищення гнучкості бізнес-процесів підприємства (Agile, DevOps або подібної гнучкої моделі доставки ІТ), чи використання хмарних сервісів. Так, гнучка методологія передбачає розробку програмного забезпечення короткими циклами (ітерації) з поступовою реалізацією вимог. Ітерація – зменшена модель великого ІТ-проекту, в процесі якого проводиться: аналіз, планування, проектування, кодування, тестування, документування, впровадження.

При використанні хмарних обчислень споживачі інформаційних технологій можуть істотно знизити капітальні витрати – на побудову центрів обробки даних, закупівлю серверного та мережевого обладнання, апаратних і програмних рішень щодо забезпечення безперервності і працездатності – оскільки ці витрати несе провайдер хмарних послуг. Специфіка адаптивного процесу впровадження технологій вимагає альтернативних моделей фінансування, а також змін у внутрішньому контролі, у стандартизованих процесах обліку та аудиту. Зокрема, виникає потреба в розробці більш гнучких підходів до прогнозування прибутку та збитків для звітів про прибутки та до розрахунків результатів операційної діяльності за визначеними центрами відповідальності. Крім того, залежно від масштабів інвестицій, здійснених у цифрову та інтелектуальну трансформацію бізнесу, необхідно враховувати

невизначеність результатів інвестиційно-інноваційного проекту, що є ключовою відмінністю від звичайного.

З метою автоматизації операцій і покращення взаємодії із споживачами електронних послуг і продуктів європейські компанії впродовж 2019 року інвестували в технології штучного інтелекту (машинного навчання) близько 5,2 млрд. доларів США [1]. За даними PwC, до 2030 року штучний інтелект має шанси трансформувати потенціал світової економіки, збагативши її на 15,7 трлн. доларів США. Найсуттєвіше збільшення ВВП від впровадження технологій штучного інтелекту здатні отримати Китай (до 26% у 2030 році) і Північна Америка (на 14,5%), що еквівалентно 10,7 трлн.доларів США. Основними факторами економічних змін від застосування штучного інтелекту є автоматизація робочої сили, яка до 2030 року може додати до 11% світового ВВП або близько 9 трлн. доларів США, та інновації у царині товарів та послуг, які до 2030 року можуть збільшити ВВП приблизно на 7% або на 6 трлн доларів США.

Цифрові та інтелектуальні перетворення бізнесу пов'язані, насамперед, з пошуком альтернативних джерел фінансування і значних обсягів інвестицій, здатних забезпечити підтримку масштабування та комерціалізації нових рішень. Для цього знадобляться, зокрема, базові інвестиції та інвестиції у прикладні розробки і дослідження, що, в умовах сталого розвитку бізнесу, поєднують технологічні, соціально-економічні та екологічні аспекти, залучення інвестицій впливу (імпакт-інвестицій або соціальних інвестицій), що будуть спрямовуватись на фінансування високотехнологічних рішень, джерелом яких сьогодні в основному залишаються, так звані «сімейні офіси» (інституції, що управляють крупними приватними капіталами), інвестиційні фонди, банки; залучення спеціалізованих венчурних капіталів та капіталів зростання, а також використання державних фінансових інструментів, які стануть каталізатором для інновацій у приватному секторі, наприклад, завдяки створенню акселераторів інновацій, механізмів підтримання цін та цільовому залученню довгострокових капіталовкладень.

Цифрова трансформація, що проводиться у багатьох організаціях задля забезпечення змін, необхідних для утримання конкуруючих факторів, потребує не лише додаткових джерел фінансування. Особлива увага повинна спрямовуватись на розробку науково-обґрунтованих підходів до оцінки ефективності таких інвестицій в технологічні інновації, способів відображення їх впливу на власний капітал підприємства, його організаційну структуру, а також концептуального визначення базової структури правовідносин у сфері інтелектуальної власності щодо творів, в тому, числі створених за участі штучного інтелекту (суб'єкт, об'єкт, зміст)[2] з відповідним правовим регулюванням.

Література

1. IDC: инвестиции в искусственный интеллект в 2019 году в Европе превысят 5 миллиардов долларов. URL: <https://www.computerworld.ru/cio/news/100419-IDC-investitsii-v-iskusstvennyy-intellekt-v-2019-godu-v-Evrope-prevysyat-5-milliardov-dollarov>.
2. Резолюція Європарламенту від 16 лютого 2017 року 2015/2013(INL) P8_TA-PROV(2017)0051. URL: https://robopravo.ru/riezoliutsiia_ies.